

Nr 7 (351) Lipiec 2020 rok XXX

www.dukla.pl/dps dps@dukla.pl

Cena 3,50 zł (5% VAT)

Dukla.PL

DUKIELSKI PRZEGLĄD SAMORZĄDOWY

28 litrów krwi oddali mieszkańcy gminy Dukla i gmin ościennych

Burmistrz gminy przywitał załogę krwiobusa, wolontariuszy i wszystkich ludzi o „wielkich sercach”, którzy przyszedli oddać krew

W oczekiwaniu na oddanie krwi

Krew to najcenniejszy dar, który można podarować drugiemu człowiekowi. Krwi nie da się wyprodukować sztucznie. Jedyną fabryką tego cennego, ratującego życie płynu jest ludzki organizm. Jak podaje Ministerstwo Zdrowia 40% Polaków przynajmniej raz w życiu oddało krew, regularnie krew oddaje 600 tys. Polaków – honorowych dawców krwi, co stanowi 1,5% społeczeństwa. W Polsce istnieje 21 regionalnych centrów krwiodawstwa i krwiolecznictwa.

18 czerwca br. na parkingu przy Urzędzie Miejskim w Dukli stanął krwiobus, a wcześniej nagłośniona została akcja oddawania krwi. Organizatorami tego przedsięwzięcia była gmina Dukla, starostwo powiatowe w Krośnie i Regionalne Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa w Rzeszowie, ale stało się to za sprawą inicjatorce akcji Józefy Winnickiej-Sawczuk, radnej powiatu krosnińskiego, która czuwała nad organizacją tej szlachetnej akcji. Od godz. 9.30 do 12.30 mogli się zapisywać chętni do oddania krwi i już wtedy okazało się, że bardzo dużo osób chce oddać krew. Krew oddawali strażacy z OSP Dukla, OSP Iwla, OSP Wietrzno, OSP

Pobieranie krwi w krwiobusie

Równe, OSP Tylawa, OSP Jasionka, członkowie Dukielskiego Stowarzyszenia Strzeleckiego, pracownicy Służby Więziennej w Nowym Łupkowie, pracownik firmy Przewozy-Beskid, członkowie Klubu Morsy – Krosno, członkowie Rady Rodziców z Lubatowej, członkowie Rady Sołeckiej z Lubatowej, członkowie klubów sportowych: Przełęcz-Dukla i Zorza-Lęki Dukielskie, pracownicy Serwisu Klimatyzacji Ligo Klim, pracownicy Zespołu Placówek Oświatowych w Krośnie z Klubu Krwiodawstwa, pracownicy Zespołu Karpackich Parków Krajobrazowych w Krośnie z siedzibą w Dukli, mieszkańcy z każdej miejscowości gminy Dukla, mieszkańcy Lubatówki, a nawet mieszkańcy powiatu jasielskiego. Jak się okazało 62 osoby oddały po 450 ml krwi co dało 27,9 l, ale zapisanych do oddania było 79, tylko z różnych względów po przeprowadzonym szczegółowym wywiadzie lekarskim nie mogli jej oddać. Wiele osób, ponad 20, już nie mogło się zapisać ze względu na moce przerobowe krwiobusa. *To wspaniałe co dzieje się w Dukli, nie spodziewaliśmy że tu są tak cudowni ludzie, którzy swoim darem chcą dzielić się z innymi – powiedziała jedna z pielęgniarek pracujących w krwiobusie. Oddaję krew, bo mogę i to jest najważniejsze – powiedział Filip. Natomiast Basia wyjaśniła – oddaję krew, bo mojemu siostrzeńcowi była kiedyś potrzebna i dzięki temu, że ktoś mógł i ją oddał uratowano mu życie. To taka forma wdzięczności. Każdy z krwiodawców otrzymał pakiet krwiodawcy, ale*

Założa krwiobusa z pomysłodawczynią Józefą Winnicką-Sawczuk i osobami wspierającymi

organizatorzy przygotowali również dla nich napoje, kanapki. A wszystko to dzięki sponsorom.

Organizatorzy dziękują bardzo za wsparcie tej akcji: Masarni Wrocanka – za wędliny, Piekarni Przełęcz – za pieczywo, p. Józefie Winnickiej-Sawczuk - za dodatki do kanapek i lody, burmistrzowi Dukli i radnemu Bohdanowi Goczowi – za zakup pizzy dla pracowników krwiobusa, pani Katarzynie Karbowniczyn – za zakup folii i pomoc w organizacji, paniom ze stołówki szkolnej w Szkole Podstawowej w Dukli – za przygotowanie kanapek. Podziękowania należą się również wszystkim, którzy pomagali w organizacji i przygotowaniu przedsięwzięcia: p. Wioletcie Jakiela, Basi Pudło, Romanowi Markuszka z Urzędu Miejskiego w Dukli, pani Monice Jankowicz za pomoc w sprawnej organizacji akcji, a także tym wszystkim, których nie wymieniałam z imienia i nazwiska.

Tekst i fot.
Krystyna Boczar-Różewicz

Złota myśl:

„Kto podróżuje, żyje dwa razy”

H.CH. Andersen

W lipcowym numerze:

28 litrów krwi oddali mieszkańcy gminy Dukla i gmin ościennych.....	2
14 czerwca 1940 roku.....	3
Wotum zaufania i absolutorium dla burmistrza Dukli.....	4
Kino plenerowe w Dukli.....	4
Nowe oświetlenie w Iwli	5
Powiększenie zasobów zieleni miejskiej w Dukli.....	5
Powszechny Spis Rolny 2020.....	5
Nowy chodnik w Dukli.....	5
Sprzątanie otoczenia ruin browaru hrabiowskiego	6
30 lat samorządu terytorialnego w Polsce	6
KARTA DUŻEJ RODZINY	7
Klimatyzacja w Domu Ludowym w Jasionce	7
Dukla pamięta – 23 lata temu	8
Cudze chwalicie swego nie znacie	8
Olchowiec Łemków utracony	8
Wmurowanie kamienia węgielnego	11
Złote Gody par małżeńskich.....	11
Czas mierzony zegarami i kalendarzami.....	12
Listy do papieża Jana Pawła II	14
Czas mierzony zegarami i kalendarzami.....	15
Strzelnica w Dukli.....	17
Green Velo - Podkarpacie.....	18
„Przy Zamku Kamieniec” – odnowiona ścieżka	19
W pasiece.....	20
Prawo przy porannej kawie	20
Łowiectwo i ekologia.....	21
Brodziec piskliwy.....	22
Majowe grzybobranie.....	22

DUKLA.pl - miesięcznik (www.dukla.pl/dps)

Wydawca: Ośrodek Kultury w Dukli, ISSN 2080-0835

Adres redakcji: 38-450 Dukla, Trakt Węgierski 11, p. 309, tel. (+48) 13-432-91-33, fax (+48) 13-433-10-11, e-mail: dps@dukla.pl

Redaguje zespół: Krystyna Boczar-Różewicz - red. naczelna, Wiktor Szyndak - red. techniczny - skład i łamanie, Janusz Krowicki - wyd. internetowe, Agnieszka Matusik, Barbara Pudło

Współpracujący: Witold Puz, Bartosz Szczepanik, Maria Walczak, Aleksandra Żółkoś, Janusz Kubit

Druk: Drukarnia „HEDOM”, ul. Kletówki 54a, Krosno, tel./fax 13 432 02 02, www.hedom.pl

Za treść reklam redakcja nie odpowiada. Zastrzegamy sobie prawo do skracania artykułów i adiustacji tekstów. **Materiały przyjmujemy do 20. każdego miesiąca.** Dostarczone materiały można odebrać w siedzibie redakcji.

Numer zamknięto dnia 27. 06. 2020 r.

Udostępniono do sprzedaży 1. 07. 2020 r. Nakład 300 egz.

OKŁADKA: Wieża widokowa na szczycie góry Cergowej, fot. Tomasz Gilewski

14 czerwca 1940 roku

pierwszy transport więźniów do obozu Auschwitz

Pierwszy masowy transport więźniów do nowo otwartego, niemieckiego obozu koncentracyjnego w Auschwitz odbył się 14 czerwca 1940 roku, 80 lat temu. Zostali tam przywiezieni więźniowie z zakładu karnego w Tarnowie. Znalazło się w nim 728 mężczyzn, z czego zdecydowaną większość stanowili polscy więźniowie polityczni. Nie byli oni jednak pierwszymi osadzonymi w obozie – byli nimi bowiem niemieccy kryminaliści z KL Sachsenhausen, których w liczbie 30 skierowano do obozu w Auschwitz już w maju, aby pełnili tam rolę więźniów funkcyjnych. Około 325 więźniów z pierwszego transportu przeżyło wojnę. Nasz rodak z Nadola Jan Liwacz trafił do Auschwitz 20 czerwca 1940 roku i otrzymał nr 1010. Przydzielony został jako ślusarz do komanda zajmującego się wykonywaniem elementów wyposażenia obozu (krat, balustrad, żyrandoli). Spod jego ręki wyszły także liczne przedmioty wykonywane na zamówienie oficerów SS. Był niezastąpiony w swej pracy, wykorzystywał swoje wpływy i pomagał innym więźniom. Jest wykonawcą słynnego napisu, nad wejściem do obozu w Auschwitz: *Arbeit macht frei*, w którym na znak protestu montujący go więźniowie odwrócili literkę „B”. Spędził łącznie w bloku nr 11 „Bloku Śmierci” pięć tygodni, osadzany był tam dwukrotnie: w czerwcu 1942 roku i w marcu 1943 roku. W grudniu 1944 roku został przeniesiony do obozu w Mauthausen-Gusen do podobozu w Ebensee. Tam doczekał się wyzwolenia 6 maja 1945 roku i wrócił do kraju. Zamieszkał na ziemiach odzyskanych w Bystrzycy Kłodzkiej, gdzie założył rodzinę, zajmował się kowalstwem artystycznym. Zmarł w 1980 roku i pochowany został w Bystrzycy Kłodzkiej.

Spółcześnieństwo Dukielszczyzny pamięta o nim, w ubiegłym roku 3 października odsłonięta została pamiątkowa tablica, która umieszczona jest na Domu Ludowym w Nadolu.

Krystyna Boczar-Różewicz

Sprzątanie otoczenia ruin browaru hrabiowskiego

Przy ujściu Dukielki do Jasiołki usytuowany był browar, prawdopodobnie wybudowany w połowie XVIII wieku przez ówczesnych właścicieli Dukli, jako część zespołu pałacowego, dlatego też potocznie nazywany jest hrabiowskim. Wodę potrzebną do produkcji piwa czerpano ze studni głębinowej. Obiekt ten uległ całkowitemu zniszczeniu podczas pożaru jaki wybuchł 22 września 1895 roku. Do dzisiaj pozostały tylko ruiny. Zachowały się jednak butelki dukielskiego piwa, ale smaku jego nie znamy. Teren wokół browaru do niedawna był zarosnięty, a w samych ruinach rosną już drzewa.

Podziękowania

22 czerwca przez gminę Dukla przeszły intensywne opady, które doprowadziły do licznych podtopień, zalań budynków, zerwanie mostu zastępczego w Nowej Wsi. Do akcji ratowniczej włączyły się Ochotnicze Straże Pożarne z naszej gminy, ale również z innych gmin powiatu krośnieńskiego.

Dziękujemy Druhnom i Druhom, Zarządowi Miejsko-Gminnemu OSP RP w Dukli za pomoc na rzecz osób poszkodowanych. Osobne podziękowania kierujemy do pracowników Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej, a także do pracowników Urzędu Miejskiego w Dukli za pomoc w napełnianiu worków.

Dziękujemy osobom prywatnym, którzy udostępnili prywatne samochody do rozwożenia worków z piaskiem i pomagały napełniać worki.

Dzięki tym wszystkim działaniom i aktywności Mieszkańców udało się wygrać z żywiołem.
Andrzej Bytnar
Burmistrz Dukli

30 lat samorządu terytorialnego w Polsce

c.d.

Kadencja 2014 – 2018

Burmistrz: Andrzej Bytnar
Przewodniczący Rady Miejskiej w Dukli: Andrzej Dziedzic

Rada Miejska w Dukli
(radni w kolejności alfabetycznej):

1. Teresa Belcik
2. Władysław Boczar
3. Jan Dembiczak
4. Andrzej Dziedzic - Przewodniczący Rady Miejskiej w Dukli
5. Adam Faustus
6. Mariusz Folcik
7. Zbigniew Głód
8. Bohdan Gocz - z-ca Przewodniczącego

Rady Miejskiej w Dukli

9. Andrzej Kędra
10. Zenon Leńczyk
11. Jan Marszał
12. Halina Pietruś - z-ca Przewodniczącego Rady Miejskiej w Dukli
13. Ewa Przysasz
14. Tomasz Węgrzyn
15. Krzysztof Woźniak

Kadencja 2018 – 2023

Burmistrz: Andrzej Bytnar
Przewodniczący Rady Miejskiej w Dukli: Mariusz Folcik

Stowarzyszenie Dukla OdNowa po uzyskaniu zgody na uporządkowanie otoczenia ruin browaru obecnego zarządcy starostwa powiatowego w Krośnie, właścicielem jest Skarb Państwa, zorganizowało prace porządkowe – powiedział Mateusz Ocias członek Stowarzyszenia. 20 czerwca br. 14 osób zajęło się porządkami, które trwały do godz. 17. W pracach wzięli udział członkowie Stowarzyszenia: Grzegorz Knap, Mateusz Ocias, Wojciech Ocias, Artur Ocias, Krzysztof Dłużniewski, Marcin Wal, jak również osoby niezrzeszone: Paweł Kuffner – radny Rady Miejskiej w Dukli, Michał Tarnowski z synem Andrzejem, turystka z Warszawy, Michał z Krosna, który pracuje obecnie w Browarze Dukla w Cergowej, Tomasz Dziadosz, Tomasz Szczurek, Dariusz Jaskółka. Stowarzyszenie zamierza uporządkować również ruiny, ale tu będzie potrzebna zgoda Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Jednak najpierw należy uporządkować otoczenie i dalszy ciąg sprzątania odbył się 27 czerwca w sobotę. Członkowie Stowarzyszenia mają plany co do ruin browaru hrabiowskiego, ale o tym może innym razem. Ja ze swej strony życzę powodzenia w ich realizacji. Oby zapał nie ostygł.

Krystyna Boczar-Różewicz

Fot. str. 15

- Rada Miejska w Dukli
(radni w kolejności alfabetycznej):
1. Teresa Belcik - z-ca Przewodniczącego Rady Miejskiej w Dukli
 2. Roman Drajewicz
 3. Bogdan Drozd
 4. Ewa Dubiel
 5. Adam Faustus
 6. Mariusz Folcik - Przewodniczący Rady Miejskiej w Dukli
 7. Bohdan Gocz
 8. Bogusław Karkoszka
 9. Magdalena Krukar
 10. Paweł Kuffner
 11. Bogdan Maciejewski
 12. Ewa Przysasz
 13. Ewa Szymko
 14. Piotr Węgrzyn - z-ca Przewodniczącego Rady Miejskiej w Dukli
 15. Justyna Zimny - Frużyńska

Przygotowała:

Krystyna Boczar-Różewicz cdn.

KARTA DUŻEJ RODZINY

Karta Dużej Rodziny to uprawnienia przysługujące osobom posiadającym ważną Kartę polegające na przyznaniu korzystniejszego od ogólnie obowiązującego dostępu do towarów, usług lub innych form działalności. Zniżki mogą oferować nie tylko instytucje publiczne, ale również przedsiębiorcy prywatni. Przystępując do programu zyskują prawo do posługiwania się znakiem „Tu honorujemy Ogólnopolską Kartę Dużej Rodziny”.

Prawo do posiadania Karty przysługuje członkowi rodziny wielodzietnej, przez którą rozumie się rodzinę, w której rodzic (rodzice) lub małżonek rodzica mają lub mieli na utrzymaniu łącznie co najmniej troje dzieci bez względu na ich wiek.

- Członkami rodziny wielodzietnej są:
- 1) rodzic (rodzice) - przez którego rozumie się także rodzica (rodziców) zastępczych lub osobę (osoby) prowadzącą rodzinny dom dziecka;
 - 2) małżonek rodzica;
 - 3) dziecko - przez które rozumie się także dziecko, nad którym rodzic sprawuje rodzinną pieczę zastępczą, oraz osobę przebywającą w dotychczasowej rodzinie zastępczej albo w rodzinnym domu dziecka, o której mowa w art. 37 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2017 r. poz. 697 i 1292).

Prawo do posiadania Karty przysługuje dziecku, jeżeli w dniu składania wniosku o przyznanie Karty co najmniej troje dzieci w rodzinie wielo-

dzietnej spełnia poniższe wymagania.

Prawo do posiadania Karty przysługuje odpowiednio dziecku:

- 1) w wieku do ukończenia 18. roku życia;
- 2) w wieku do ukończenia 25. roku życia - w przypadku gdy dziecko uczy się w:
 - a) szkole - do dnia 30 września następującego po końcu roku szkolnego,
 - b) szkole wyższej - do dnia 30 września roku- w którym jest planowane ukończenie nauki zgodnie z oświadczeniem, o którym mowa w art. 10 ust. 4 pkt 4;
- 3) bez ograniczeń wiekowych - w przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności.

Karta jest przyznawana:

- 1) rodzicowi oraz małżonkowi rodzica - na czas nieokreślony;
- 2) dziecku w wieku do ukończenia 18. roku życia - do ukończenia 18. roku życia;
- 3) dziecku powyżej 18. roku życia - odpowiednio do dnia 30 września następującego po końcu roku szkolnego, w którym jest planowane ukończenie nauki w danej placówce, lub, w przypadku szkoły wyższej, do dnia 30 września roku, w którym jest planowane ukończenie nauki w danej placówce, zgodnie z oświadczeniem, o którym mowa w art. 10 ust. 4 pkt 4, nie dłużej jednak niż do ukończenia 25. roku życia;
- 4) dziecku legitymującemu się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności,

KARTA DUŻEJ RODZINY

w wieku powyżej 18. roku życia - na okres ważności orzeczenia;

- 5) dziecku umieszczonemu w rodzinnej pieczy zastępczej - na czas umieszczenia

w danej rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka;

- 6) osobie przebywającej w dotychczasowej rodzinie zastępczej albo w rodzinnym domu dziecka, o której mowa w art. 37 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej - odpowiednio do dnia 30 września następującego po końcu roku szkolnego, w którym jest planowane ukończenie nauki w danej placówce, lub, w przypadku szkoły wyższej, do dnia 30 września roku, w którym jest planowane ukończenie nauki w danej placówce, zgodnie z oświadczeniem, o którym mowa w art. 10 ust. 4 pkt 4, nie dłużej jednak niż do ukończenia 25. roku życia.

Na terenie Gminy Dukla na podstawie Uchwały NR XVI/99/15 RADY MIEJSKIEJ w DUKLI z dnia 24 listopada 2015 r., przyznano mieszkańcom naszej gminy, którzy posiadają Ogólnopolską Kartę Dużej Rodziny następujące uprawnienia:

- 1) 50% zniżki na korzystanie indywidualne z obiektów Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Dukli;
- 2) 50% zniżki na bilet wstępu na spektakle, seanse filmowe organizowane przez Ośrodek Kultury w Dukli.

Począwszy od wprowadzenia Programu tj. od 16.06.2014r. do końca 2019r. wpłynęło w naszej gminie 538 wniosków i na ich podstawie przyznano 1996 kart dużej rodziny.

Jednostką koordynującą realizację Programu jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Dukli.

Mateusz Aszklar

MOPS Dukla

kbr

Dukla pamięta – 23 lata temu

23. rocznica pobytu Jana Pawła II w Dukli i kanonizacji św. Jana z Dukli

W tym roku obchodzimy 23. rocznicę pielgrzymki Ojca Świętego Jana Pawła II do Dukli i kanonizacji duklanina naszego największego rodaka św. Jana z Dukli. Przez te dwadzieścia trzy lata wydarzyło się bardzo wiele. Ojciec Święty Jan Paweł II po swojej śmierci 2 kwietnia 2005 roku szybko został be-

atyfikowany na błogosławionego, a 27 kwietnia 2014 roku został kanonizowany na Świętego na Placu Świętego Piotra w Watykanie. Dukla przyjmując tak znanego Gościa znalazła się wśród 118 Miast Papieskich w Polsce, tj. miast które odwiedził w czasie swoich pielgrzymek do ojczyzny Jan Paweł II.

Cudze chwalicie swego nie znacie

Wędrówki po Beskidzie

W czasie wirusowej nagonki nie daliśmy się wyizolować z natury. Dukielszczyzna jest tak cudnym terenem do wędrówek a zwłaszcza okolice Olchowca w Magurskim Parku Narodowym i Jaśliski Park Krajobrazowy to miejsca, których nam mogą wszyscy pozazdrościć. Beskidzkie szlaki są magiczne, tajemnicze, piękne i spokojne, gdzie czujemy się jak w przedśionku raju.

Nasze wędrówki to; Barwinek - Baranie - Olchowiec- Wilsznia -Smereczne -Tylawa.

Huta Polańska- Filipowskie Sedło, Zawadka Rymanowska- Piotruś i oczywiście wejście na naszą królową czyli Cergową z Zawadki Rymanowskiej do Lubatowej. Maj i czerwiec to miesiące kiedy przyroda jest najpiękniejsza i tak w Hucie Polańskiej urzekły nas obsypane kwieciami grusze przy kościółku. W Olchowcu ścieżka historyczna - przyrodnicza cieszy się popularnością, było tu wielu turystów.

Szlak na Piotrusia z Zawadki Rymanowskiej pusty, piękne sędziwe drzewa, bijące źródła, łąkowo kwitnące kaczęce i cudnie pachnące powietrze. Oprócz tego kult Św. Jana z Dukli uhonorowany w postaci dwóch kapliczek, nowa kapliczka wyposażona w ładny obraz, ołtarzyk i sznurkowy chodnik, szkoda tylko że kapliczka szafkowa wisząca na drzewie miała wpływać obrazek, aż wstydziłam się przed koleżankami, bo trochę czuję się duklanką i myślę że mamy tylu artystów którzy wykonają figurkę św. Jana. Warto

pomyśleć w jaki sposób wynagrodzić św. Janowi że pilnuje tej naszej pięknej dukielskiej przyrody.

Zawsze zachwalam naszą królową czyli górę Cergową, która w tym czasie jest obsypana kwitnącą miesięcznicą trwałą i czosnkiem niedźwiedzim. Wieża przyciąga turystów bo było ich wielu od najmłodszych do najstarszych. Cergowa ma swój niepowtarzalny klimat, poczulimy się jak w dobrej drogerii typu - PO PRO-STU Z NATURY.

Maria Walczak
Fot. str. 10

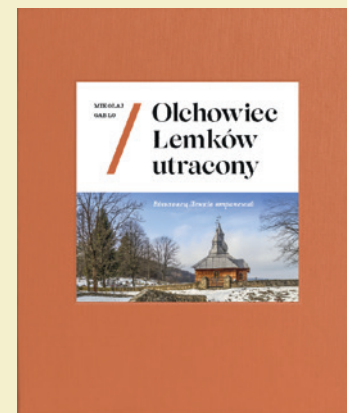
kbr

Olchowiec Łemków utracony

Nakładem Wydawnictwa Żytnowski ukazała się książka autorstwa Mikołaja Gabło „Olchowiec Łemków utracony”. To wielowątkowa opowieść Mikołaja Gabło o małej łemkowskiej wsi, schowanej wśród łagodnych szczytów Beskidu Niskiego. Mikołaj Gabło urodzony w 1940 roku, jako świadek dalszej i bliższej historii, opowiada o życiu w ciągle zmieniającej się rzeczywistości gospodarczej, politycznej, religijnej. Opowieść wzbogacona jest o opisy świąt, strojów, potraw i lokalnie pielęgnowanych zwyczajów. Publikację wzbogaciły artykuły w języku łemkowskim i prawie 200 fotografii i dokumentów. Nakład: 1000 egzemplarzy, projekt graficzny okładki Krzysztof Radoszek. Promocja książki miała się odbyć podczas Kermesu Łemkowskiego w maju. Niestety ze względu na stan pandemii promocja nie odbyła się, książkę można zakupić w Wydawnictwie Żytnowski.

kbr

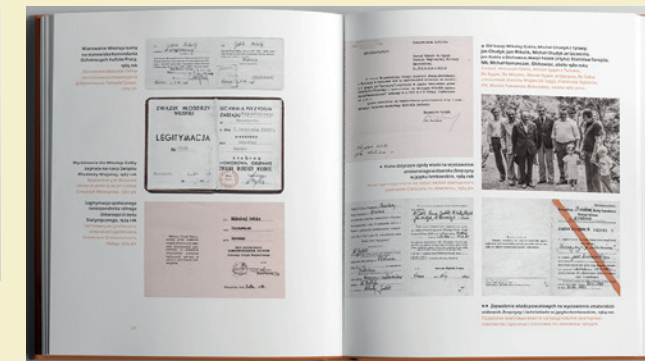
W tym roku uroczystości rocznicowe były skromniejsze, wręcz kameralne, z przyczyn wszystkim wiadomym tj. stanie pandemii COVID-19. Dokładnie w 23. rocznicę przyjazdu papieża do Dukli tj. 9 czerwca, o godz. 18.00 w Sanktuarium św. Jana z Dukli odbyła się msza św. dziękczynna pod przewodnictwem o. Taczana Mroza kustosa i gwardiana dukielskiego klasztoru, który wygłosił okolicznościowe kazanie. Mszę świętą uświetnił występ Zespół Szarotka-Duklanie działający przy Ośrodku Kultury w Dukli. Wzięli w niej udział burmistrz Dukli Andrzej Bytnar, dyrektor Ośrodka Kultury w Dukli Małgorzata Walaszczyk – Faryj, mieszkańcy gminy Dukla. Po mszy świętej o. gwardian Tycjan Mróz poświęcił obraz Matki Bożej tulącej św. Jana Pawła II. Uczestnicy na czele z krzyżem i niesionym obrazem przeszli na plac pod Krzyż Pojednania, gdzie pod przewodnictwem ojców bernardynów odmówili modlitwę i odśpiewali ulubioną pieśń polskiego papieża „Barkę”. Ostatnim akcentem uroczystości było złożenie kwiatów pod pomnikiem św. Jana Pawła II i św. Jana z Dukli przez burmistrza Dukli Andrzeja Bytnara i dyrektora Szkoły Podstawowej w Dukli Jerzego Pęcaka.

Okładka książki

Fot. [arch. Wyd. Żytnowski]

Fragmety publikacji

Dukla pamięta - 23 lata temu

Fot. Krystyna Boczar-Różewicz

Zespół Szarotka-Duklanie uświetnił uroczystości w klasztorze

Przejdzie uczestników uroczystości na plac pod Krzyż Pojednania

Modlitwę pod Krzyżem Pojednania prowadził o. Tycjan Mróz

Kwiaty pod pomnikiem św. Jana z Dukli złożył burmistrz Dukli Andrzej Bytnar

Wotum zaufania i absolutorium dla burmistrza Dukli

Podczas głosowania w sprawie wotum zaufania dla burmistrza

Wmurowanie kamienia węgielnego w Równem

Prace przy budowie sali gimnastycznej w Równem zaczęły się 5 czerwca br.

Uczestnicy uroczystości

Ks. Wojciech Kisiel, proboszcz parafii Równem podczas modlitwy przed wmurowaniem tuby

Fot. Krystyna Boczar-Różewicz

Zastępca burmistrza Dukli Łukasz Piróg podczas symbolicznego wmurowania kamienia węgielnego

Złote gody par małżeńskich

Medale za długoletnie pożycie małżeńskie

Fot. kbr

Medale dla wszystkich par z gminy Dukla w 2020 roku

Cudze chwalicie swego nie znacie

Autorka na Piotrusiu

W Olchowcu na ścieżce historyczno-przyrodniczej

Po słowackiej stronie

Fot. Maria Walczak

Wmurowanie kamienia węgielnego

pod budowę sali gimnastycznej w Równem

9 czerwca br. we wtorek o godz. 11.00 odbyła się w Szkole Podstawowej w Równem uroczystość wmurowania kamienia węgielnego pod budowę sali gimnastycznej. W uroczystości wzięli udział posłowie na Sejm Rzeczypospolitej Polskiej: Piotr Babinetz i Piotr Uruski, przewodniczący Rady Miejskiej w Dukli Mariusz Folcik, Bogdan Drozd radny RM w Dukli z Równego, władze gminy: burmistrz Dukli Andrzej Bytnar i jego zastępca Łukasz Piróg, radny powiatu krośnieńskiego Józef Bek, księża z parafii Równem i rodzice dzieci uczących się w szkole. Uroczystość prowadziła dyrektorka Szkoły Podstawowej w Równem Katarzyna Reczkowska-Buryła, na wstępie przywitała przybyłych gości i powiedziała, że szkoła w Równem liczy razem z oddziałami przedszkol-

nymi 155 uczniów, a istniejąca maleńka sala gimnastyczna nie spełniała żadnych standardów. W tej sali przez wiele lat musiały ćwiczyć dzieci. Taka duża wieś jak Równem, licząca prawie 2 tys. mieszkańców,

Dyrektorka Szkoły Podstawowej w Równem Katarzyna Reczkowska-Buryła

Złote Gody par małżeńskich

W dniach 15 i 16 czerwca br. burmistrz Dukli Andrzej Bytnar w imieniu prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej wręczył 17. parom z gminy Dukla medale za długoletnie pożycie małżeńskie, odwiedzając ich osobiście.

Złote gody obchodzi się po 50 latach wspólnego pożycia małżeńskiego. Wspólne pół wieku to dowód wzajemnej miłości, zrozumienia istoty związku małżeńskiego. To wspaniały wzór mądrego życia i przykład dla młodych, którzy decydują się związać węzłem małżeńskim zakładając rodzinę. Uroczystość „Złotych Godów”, taka jak bywało to w latach poprzednich nie odbyła się, a to ze względu na trwającą pandemię koronawirusa. Burmistrz wraz z zastępcą kierownika USC Mirosławem Matką odwiedzał Jubilatów w ich domach i przekazywał medale i gratulacje w imieniu prezydenta RP i własnym.

Odnaczeni Medalem za Długoletnie Pożycie Małżeńskie:

- Maria i Mikołaj Gabłowie
- Barbara i Adam Klimczakowie
- Maria i Adam Szwałowie

- Halina i Tadeusz Twardzikowie
- Genowefa i Kazimierz Sorysowie
- Lucyna i Bolesław Patłowie
- Władysława i Stanisław Głodowie
- Janina i Jan Kogutowie
- Władysława i Roman Głodowie
- Zofia i Jan Krężałkowie
- Henryka i Stefan Madejowie
- Zofia i Józef Urbanowie
- Antonina i Jan Jaraczowie
- Zdzisława i Adam Radaczyńscy
- Maria i Kazimierz Parzygnatowie
- Janina i Jan Matusikowie
- Krystyna i Kazimierz Wróblewscy

Wszystkim Jubilatom składam serdeczne gratulacje i życzę kolejnych lat życia w zdrowiu, zgodzie i miłości.

Krystyna Boczar-Różewicz

zasługuje na to, aby w szkole była sala gimnastyczna z prawdziwego zdarzenia. Ogromnie się cieszę, że 5 czerwca ruszyły prace – dodała. Następnie głos oddała burmistrzowi Dukli Andrzejowi Bytnarowi, gospodarzowi gminy Dukla. Projekt na budowę Sali gimnastycznej do Ministerstwa Sportu złożyliśmy w marcu 2019 roku, a w grudniu dowiedzieliśmy się, że otrzymamy dofinansowanie wysokości 1 450,0 tys. zł. 17 grudnia 2019 roku podpisaliśmy umowę z Ministerstwem. (...) Po wyłonieniu w procedurze przetargowej wykonawcy, którym została firma Pro-Inwest Mariusz Szczepański z Krosna 20 maja 2020 podpisano umowę. W zakresie prac jest rozbudowa Szkoły Podstawowej w Równem o salę gimnastyczną z łącznikiem komunikacyjnym oraz przebudową przyziemia budynku dla potrzeb zaplecza szatniowo-sanitarnego i magazynowego nowej Sali gimnastycznej. Wymiary sali gimnastycznej: 12x24x6,6 m. Realizacja zadania ma być zakończona do 31.07.2021 roku. Całkowity koszt budowy Sali gimnastycznej to 1 715 850,00 zł – powiedział Burmistrz Andrzej Bytnar.

Andrzej Bytnar

Głos zabrał również poseł na Sejm RP Piotr Uruski, który powiedział: na zadania inwestycyjne w 2019 roku było przeznaczone 200 mln zł ze środków Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej w ramach Programu Sportowa Polska – Program Rozwoju Lokalnej Infrastruktury Sportowej – Edycja 2019, a potrzeb było na 1, 1 mld zł. Zatem nie łatwo było pozyskać te środki, konkurencja była bardzo duża. Tak mamy założone w tym zadaniu, że wartość dofinansowania nie przekracza 50% kosztów kwalifikowalnych, pozostałe 50% finansują gminy.

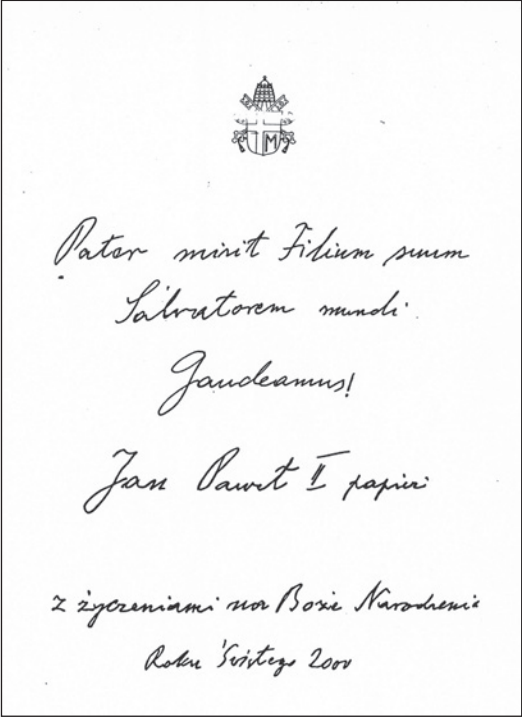
Następnie ks. Piotr Leja wikariusz z równieńskiej parafii odczytał akt erekcyjny rozpoczynający budowę, który dyrektorka szkoły włożyła do kapsuły. Został on poświęcony przez ks. proboszcza z parafii Równem Wojciecha Kisiela i zamurowany przez uczestników uroczystości. Uroczystość zakończyło odśpiewanie hymnu państwowego.

Krystyna Boczar-Różewicz

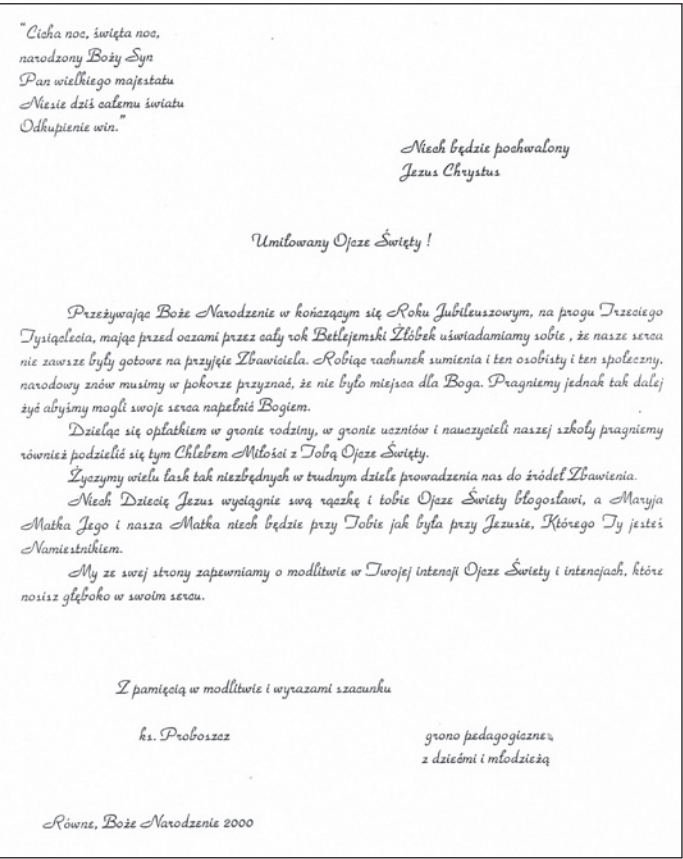
Listy do papieża Jana Pawła II

Setna rocznica urodzin św. Jana Pawła II inspiruje do refleksji i wspomnień z okresu obecności papieża Polaka na Stolicy Piotrowej. Wielu z nas ma zapewne swoje uwagi i spostrzeżenia o czasach bez mała 27-letniego pontyfikatu (w tym 8 pielgrzymek do Ojczyzny). Dla dorosłych, dojrzałych, dobrze pamiętających owe czasy był to okres życia będący wielkim wyróżnieniem, można powiedzieć, że szczególnym przywilejem, ważnym ze względu na nauczanie papieża, Jego autorytet w świecie wpływający również na prestiż Polski. Byliśmy świadkami, niekiedy uczestnikami zmian w kraju i wpływie tych zmian na funkcjonowanie Europy i świata. Pobyt Ojca Św. w Dukli 9 czerwca 1997 r i kanonizacja św. Jana z Dukli w dniu następnym pozostały również niezatarte wspomnienia. Można je dedykować pokoleniu urodzonemu po odejściu św. Jana Pawła Wielkiego. Dla mnie jednym z ważnych wspomnień jest okres, kiedy w latach 1996-2004 pisaliśmy listy do Watykanu, których adresatem był papież Jan Paweł II.

W domowym archiwum znalazłem kserokopie 10 listów do papieża. Powinno ich

być więcej, gdyż najczęściej pisaliśmy 2 razy w roku z okazji zbliżających się świąt Bożego Narodzenia i Wielkanocy, raz w 1998 r pisaliśmy z okazji 20-lecia wybrania papieża i 40-lecia otrzymania sakry biskupiej.

Wszystko zaczęło się prozaicznie. Był rok 1996, gdy któregoś popołudnia wracałem ze spaceru po Chyczkach, miało to miejsce na początku grudnia. Wpadł mi wtedy do głowy pomysł, by posłać papieżowi życzenia z okazji zbliżających się Świąt Bożego Narodzenia. Wiedziałem dość dużo o turystycznych wyprawach Karola Wojtyły – księdza, biskupa, kardynała w Beskid Niski, zatem pozdrowienia i życzenia z Dukielszczyzny na pewno miałyby sens i przypominały czasy pobytu i wędrówek w naszych stronach. Pomysłem tym podzieliłem się z moim

Czas mierzony zegarami i kalendarzami

► dokończenie ze str. 13

bardziej rozbudowywano. Z czasem, obok kalendarzy dla wszystkich o tematyce ogólnej, zaczęły ukazywać się kalendarze specjalne, przeznaczone dla określonych środowisk, a więc – kalendarze zawodowe, a także dla określonych grup społecznych. Na terenie XIX-wiecznej Galicji najważniejszymi ośrodkami produkcji kalendarzy był Kraków i Lwów. W Krakowie wydawano m. in. „Kalendarz dla rodzin katolickich” Walerego Wielogłowskiego (l. 1853-1871), czy też cieszący się największym powodzeniem „Kalendarz dla ludu” Aleksandra Nowoleckiego (l. 1869-1885). Z kalendarzy lwowskich do najciekawszych należał wydawany przez dwadzieścia lat (od r. 1870) „Kalendarz Chaty” ks. Otto Hołyńskiego, jak również w całości opracowywany przez ks. Stanisława Stojałowskiego „Kalendarz Wieńca i Pszczółki” (l. 1878-1906). Na wystawie obok kalendarzy reprezentatywnych dla poszczególnych okresów historycznych prezentowany jest tytuł „Kalendarza Staropolskiego na Rok 1930”, opracowanego przez Tadeusza Bireckiego, a wydanego nakładem autora w Miejscu Piastowym w 1930 r. (Tłocznia Zakładów Wychowawczych Św. Michała). Kalendarze XIX-wieczne dzięki swojej szerokiej tematyce stanowiły swego rodzaju kompendium wiedzy o ówczesnym świecie, były coraz częściej źródłem wiedzy z różnych dziedzin.

W kalendarzach pochodzących z XX-XXI w., można dostrzec kolejne przemiany w szacie graficznej, ich formie jak i treści. W zależności od walorów użytkowych oraz dekoracyjnych w ofercie można znaleźć różnorodne modele kalendarzy: artystyczne, reklamowe, notatnikowe, rodzinne itp. Do projektów wykorzystano fotografie i obrazy uznanych artystów, prezentujące bogatą gamę tematyczną: pejzaże, kwiaty, zwierzęta, ogrody, malarstwo oraz wiele innych. Większość wzorów kalendarzy posiada miejsce na nadruk reklamowy. Posiadają praktyczne, czytelne kalendarium, z polem na notatki. W zależności od wzoru mogą stać na biurku lub wisieć na ścianie. Kalendarzy na rynku jest mnóstwo. Każdy ma inne przeznaczenie, przyjmuje inną formę, oraz ma inne zastosowanie. Kalendarze stały się trwałym elementem kultury masowej, źródłem najprzeróżniejszych informacji mniej lub bardziej pomocnych w życiu codziennym, nie rezygnując przy tym ze swoich funkcji informacyjnych, poznawczych czy propagandowych.

Aleksandra Żółkoś

ciąg dalszy na str. 17►

Czas mierzony zegarami i kalendarzami

Kalendarz Staropolski, Miejsce Piastowe 1930 r.

Zegar kominkowy, Włochy, koniec XIX w

Zegar słoneczny, A. Braunmüller, Augsburg, pocz. XVIII w.

Zegar ścienny, Włochy, XVII w

Zegar tzw. niemiecki latarniowy, I. Meier, Żółkiew, II poł. XVIII w

Fot. (arch. Regionalne Muzeum w Jaśle)

Msza z cysterskim kalendarzem liturgicznym, Niemcy, ok. 1300 r

Sprzątanie otoczenia ruin starego browaru

Fot. kbr

Wykonane prace w otoczeniu browaru

Strzelnica w Dukli

Fot. [arch. DSS]

Zajęcia na strzelnicy dla członków stowarzyszenia

Tablica informacyjna

Powiększenie zasobów zieleni miejskiej w Dukli

Nowe nasadzenia na parkingu przy Sanktuarium św. Jana z Dukli

Nowe nasadzenia na ul. Kościuszki

Fot. kbr

Tzw. Krowia Turnia przy trasie ścieżki

„Przy zamku Kamieniec” - odnowiona ścieżka

Wiatra przy trasie

Fot. [arch. Nadleśnictwo Kołaczyce]

Listy do papieża Jana Pawła II

► dokończenie ze str. 14

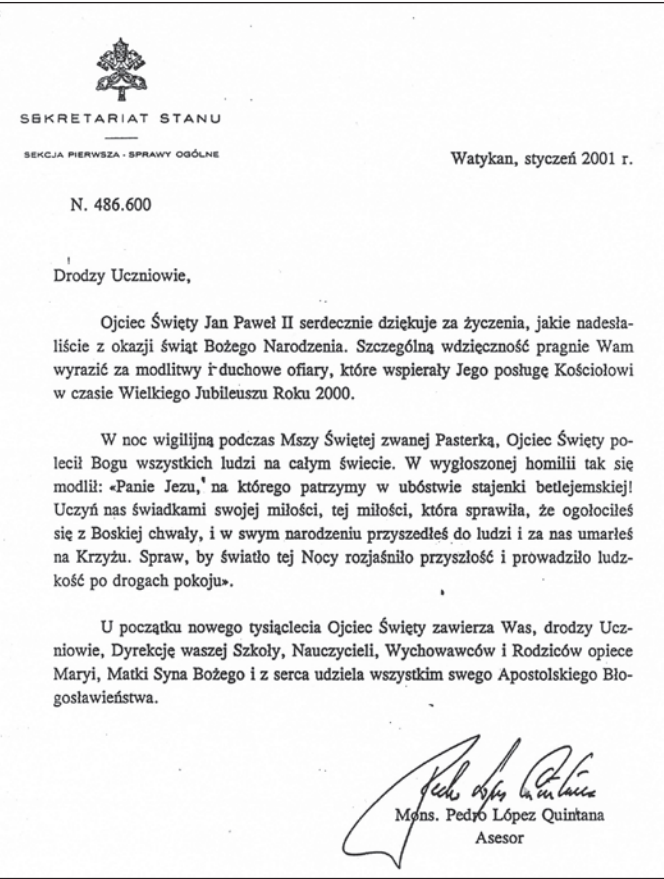
szefem, dyrektorem szkoły w Równem, w której pracowałem. Zaproponowane zadanie zostało przyjęte i zaakceptowane. Wraz z nauczycielem – katechetą zaczęliśmy przygotowywać się do jego realizacji. Treść listu opracował katecheta z uczniami, głównie starszych klas. Tekst z życzeniami świątecznymi został podpisany przez uczniów, nauczycieli i księdza proboszcza. Wspomniano w nim o 50 latach posługi duszpasterskiej Jana Pawła II i zapewniano o pamięci i modlitwie. W związku z planowanym przyjazdem papieża do Dukli i Krosna w przyszłym roku wyrażono nadzieję wspólnego spotkania. Ten pierwszy list został wysłany 16. XII. 1996 r. była o tym wzmianka w numerze 12 z 1996r DPS-u. Tak zaczęła się korespondencja z Watykanem trwająca 8 lat. W pisanych listach były zawarte tradycyjne życzenia związane ze zbliżającymi się świętami lub rocznicą posługi pasterskiej, podkreślano duchową łączność z adresatem, życzone sił i Bożej opieki potrzebnej do pełnienia obowiązków ciążyących na biskupie Rzymu, dziękowano za rady i nauki udzielone wiernym.

Po kilku tygodniach przychodził z Watykanu list podpisany przez asesora Sekretariatu Stanu, raz podpisał go arcybiskup,

substitut Sekretariatu Stanu. Były w nich podziękowania i życzenia z błogosławieństwem Ojca Św. Często była doręczona kartka świąteczna z napisanym odręcznie tekstem i podpisana przez Jana Pawła II. Autorzy listów na wstępie podkreślali, że występują w imieniu Jego Świątobliwości Jana Pawła II. Listy owe pisane były po polsku.

Choć wydać się może, że życzenia świąteczne są do siebie podobne, to wzbogacone były o wątki ciągłe nowe, dotyczące życia uczniów i nauczycieli. Również odpowiedzi na nie, za każdym razem były podobne, a jednak inne, nawiązujące do aktualnych okoliczności.

Nadmienić należy, że ta grzecznościowa korespondencja dostarcza wielu emocji piszącym je autorom, głównie

uczniom. Można było dostrzec, że uczyła stosownych zachowań przed różnymi świętami i rocznicami, miała zatem walor wychowawczy.

Zdzisław Zaniewicz

Strzelnica w Dukli

Od 6 czerwca br. rozpoczyna działalność Strzelnica Rekreacyjna „FRANKÓW” Dukielskiego Stowarzyszenia Strzeleckiego. Strzelnica powstała staraniem członków Dukielskiego Stowarzyszenia Strzeleckiego i dzięki pomocy władz gminy Dukla, które udostępniły teren pod strzelnicę. Zlokalizowana jest w Dukli na zachód od byłego wysypiska śmieci. Jest strzelnicą odkrytą, posiada bezpieczną oś strzelecką o długości do 25 metrów i jest ogrodzona.

Otwarcie strzelnicy stanowi realizację jednego z celów statutowych Dukielskiego Stowarzyszenia Strzeleckiego. Jest jednocześnie spełnieniem oczekiwań zarówno członków DSS jak i wielu mieszkańców gminy Dukla, którzy wielokrotnie – podczas organizowanych przez nasze Stowarzyszenie wydarzeń, takich jak piknik strzelecki, czy pokaz broni palnej – pytali o możliwość zapoznania się w praktyce z obsługą broni oraz wyrażali chęć sprawdzenia swoich umiejętności strzeleckich – mówi Prezes Zarządu Dukielskiego Stowarzyszenia Strzeleckiego Robert Bruliński.

Zarząd Stowarzyszenia liczy w najbliższej przyszłości na owocną współpracę z lokalnymi organizacjami, szkołami, stowarzyszeniami, placówkami oraz mieszkańcami aby w naszym regionie liczba strzelców i osób umięjących mądrze posługiwać się bronią stale rosła.

Informacje o godzinach otwarcia strzelnicy oraz o zasadach korzystania dostępne są na facebookowym profilu Dukielskiego Stowarzyszenia Strzeleckiego:

<https://www.facebook.com/DukielskieStowarzyszenieStrzeleckie/>

red Dojazd do Strzelnicy „Franków”

Burmistrz Dukli działając na podstawie art.38 ust.1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. z 2020 r, poz. 65), § 3 ust.1 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 14 września 2004 r. w sprawie sposobu i trybu przeprowadzania przetargów oraz rokowań na zbycie nieruchomości (Dz. U. z 2014 r., poz.1490) o g ł a s z a

przetarg ustny nieograniczony

na sprzedaż nieruchomości stanowiącej własność mienia komunalnego Gminy Dukla:

- **nieruchomość położona w Dukli obejmująca działki nr: 6/236 o powierzchni 0,0549 ha i 6/238 o powierzchni 0,0767 ha** objęta Księgą Wieczystą nr KS1K/00085856/7, zgodnie z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego położona jest w terenie oznaczonym symbolem „MN/U-1”- teren zabudowy mieszkaniowej i usługowej. Nieruchomość położona jest na obrzeżu zabudowy miejskiej, w sąsiedztwie ulicy Kopernika i terenów rolnych. Nieruchomość jest wolna od obciążeń.

Termin do złożenia wniosku przez osoby, którym przysługuje pierwszeństwo w nabyciu nieruchomości na podstawie art. 34 ust.1 pkt 1 i pkt 2 ustawy o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. z 2020 r., poz. 65) upłynął dnia 16 kwietnia 2020 r.

Cena wywoławcza wynosi 43 900,00 zł (wartość netto) wadium na w/w nieruchomość wynosi - 4 400,00 zł.

Do kwoty ustalonej w przetargu doliczony zostanie obowiązujący podatek VAT od towarów i usług.

- **działka nr 6/241 o powierzchni 0,0748 ha, położona w Dukli** objęta Księgą Wieczystą nr KS1K/00085856/7, zgodnie z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego położona jest w terenie oznaczonym symbolem „MN/U-1”- teren zabudowy mieszkaniowej i usługowej. Działka położona jest na obrzeżu zabudowy miejskiej, w sąsiedztwie ulicy Kopernika i terenów rolnych. Nieruchomość jest wolna od obciążeń.

Termin do złożenia wniosku przez osoby, którym przysługuje pierwszeństwo w nabyciu nieruchomości na podstawie art. 34 ust.1 pkt 1 i pkt 2 ustawy o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. z 2020 r., poz. 65) upłynął dnia 16 kwietnia 2020 r.

Cena wywoławcza wynosi 27 500,00 zł (wartość netto) wadium na w/w nieruchomość wynosi - 3 000,00 zł.

Do kwoty ustalonej w przetargu doliczony zostanie obowiązujący podatek VAT od towarów i usług.

Przetarg odbędzie się dnia 5 sierpnia 2020 r. o godz. 9⁰⁰ w pok. Nr 304 znajdującym się w siedzibie Urzędu Miejskiego w Dukli. W przetargu mogą brać udział osoby fizyczne i osoby prawne, jeżeli wpłacą wadium w określonej wyżej wysokości.

Wadium w pieniądzu należy wpłacić do dnia 30 lipca 2020 r. - na konto nr: 13 1130 1105 0005 2141 2520 0038 Bank Gospodarstwa Krajowego. Za dzień wniesienia wadium uważa się datę wpływu środków na konto Gminy Dukla.

Przy wpłaceniu wadium należy podać numery i położenie nieruchomości.

Wpłacone wadium zostanie:
- zaliczone na poczet ceny nabycia, jeżeli osoba wpłacająca wadium wygra przetarg

- zwrócone, jeżeli osoba wpłacająca wadium nie wygra przetargu w terminie 3 dni po zamknięciu przetargu.

Warunkiem przystąpienia do przetargu jest okazanie komisji przetargowej:

- oryginał dowodu wpłaty wadium

- w przypadku osób fizycznych - dowód tożsamości
- w przypadku osób prawnych - aktualny wypis z rejestru właściwy dla danego podmiotu, pełnomocnictwo, dowody tożsamości osób reprezentujących dany podmiot.

Przetarg jest ważny bez względu na liczbę uczestników, jeżeli chociaż jeden uczestnik przetargu zaoferował co najmniej jedno postąpienie powyżej ceny wywoławczej.

W przypadku, gdy nabywcą nieruchomości ustalony zostanie cudzoziemiec w rozumieniu ustawy z dnia 24 marca 1920 r. o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców (tekst jednolity Dz.U. z 2004 r. Nr 167, poz. 1758 z póź.zm.), do zawarcia umowy notarialnej sprzedaży nieruchomości nabywca winien przedłożyć zezwolenie, jeżeli uzyskanie zezwolenia wynika z przepisów cytowanej wyżej ustawy.

Jednocześnie informuję, że nie przystąpienie do zawarcia umowy notarialnej w ustalonym terminie powoduje przepadek wpłaconego wadium.

Nabywca przy spisywaniu notarialnej umowy kupna- sprzedaży winien liczyć się ze skutkami art. 37 a (prawo pierwokupu) ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2015 r., poz. 2100 z póź.zm.).

Burmistrz Dukli zastrzega sobie prawo odwołania przetargu z uzasadnionych przyczyn.

Wszelkie koszty związane z nabyciem nieruchomości ponosi nabywca.

Szczegółowe informacje odnośnie w/w nieruchomości można uzyskać w pok. nr 106 Urzędu Miejskiego w Dukli lub pod nr telefonu (13) 432 91 13.

Green Velo - Podkarpacie

Podkarpacki odcinek szlaku liczy prawie 460 km. Prowadzi terenami Roztocza Południowego m.in. przez Raduż i Chotyniec, w których znajdują się dwie wspaniałe drewniane cerkwie wpisane w 2013 r. na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturalnego i Przyrodniczego UNESCO. Południowo-wschodni kraniec Polski to jeden z najciekawszych, najbardziej urozmaiconych, i najbardziej nasyconych zabytkami regionów naszego kraju. Jego współczesny wizerunek kształtowało pogranicze, w którym te ziemie od zawsze funkcjonowały. Z tego tygla dziejowych zawiro-

ciąg dalszy na str. 22 ►

„Przy Zamku Kamieniec” – odnowiona ścieżka

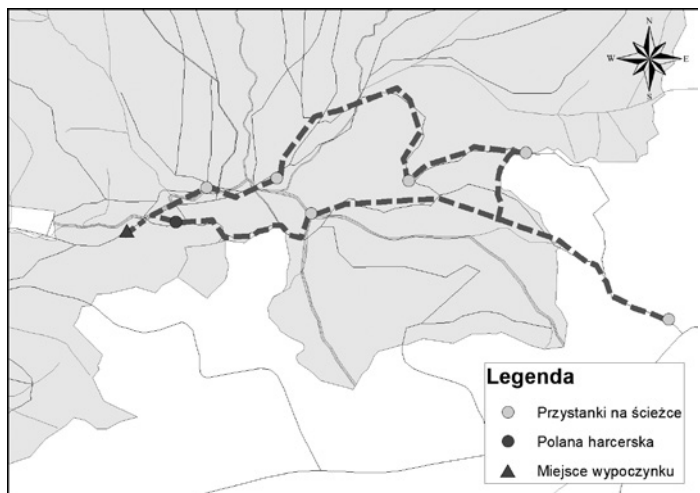
Leśnicy spodziewają się tego lata wzmożonego ruchu turystycznego, stąd kilka nowych propozycji, które pozwolą rozśrodkować ruch skoncentrowany obecnie w najbardziej atrakcyjnych rejonach. Polecamy szczególnie tereny Puszczy Sandomierskiej i Roztocza Południowego. Ale jest też kilka propozycji na Pogórzu, jak choćby odnowiona ścieżka „Przy Zamku Kamieniec”.

Popularna trasa prowadząca od zamku w dolinę potoku Bierska to urządzona ponad 20 lat temu ścieżka edukacyjna. Jej elementy w tym czasie wielokrotnie naprawiano, ale w tym roku przeszła gruntowny remont, łącznie z korektą przebiegu, eliminującą kolizje z gruntami prywatnymi.

- Wymieniliśmy mostki nad strumieniami, założyliśmy nowe barierki, stele oraz tablice dydaktyczne, ale co najważniejsze, wykonaliśmy również nowe ogrodzenie cmentarza cholerycznego i deszczochron, który pozwoli odpocząć w trakcie wędrowki – wylicza Artur Paczkowski, nadleśniczy Nadleśnictwa Kołaczyce. - Całość kosztów remontu to około 24 tysiące złotych.

Ścieżka zaczyna się pod ruinami Zamku Kamieniec i pozwala poznać wartości przyrodnicze i historyczne terenu wraz z walorami widokowymi kamienieckiego wzgórza. U wylotu wąwozu mija dwie potężne skałki tworzące naturalną bramę. Tu często można

spotkać osoby uprawiające wspinaczkę. Następnie trasa wije się pośród drzewostanu jodłowo-sosnowego i do przystanku u m i e s z c z o n e g o pomiędzy niewielkimi wychodniami piaskowca ciężkowickiego (dawny kamieniołom), skąd dochodzi do zbiorowej mogiły mieszkańców Odrzykonia, Czarnorzek i Korczyny, zmarłych podczas epidemii cholery w roku 1831 oraz w latach: 1849, 1854 i 1855. Wokół sześć ponad 100-letnich daglezi, uznanych w 1998 roku za pomnik przyrody o nazwie „Daglezie w Odrzykoniu”. Stąd trasa wspina się na strome wzgórze i poprzez miejsce zwane „Harcerską Polaną” dochodzi do granicy lasu. Dalej w dolinę Potoku Zamkowego, a następnie wspina

leśnej, izby edukacji leśnej, leśne wiaty edukacyjne tzw. zielone klasy, a także wieże i platformy widokowe oraz ponad 90 ścieżek dydaktycznych. Przez podkarpackie lasy wiedzie również 278 różnych szlaków turystycznych, w tym pieszych, konnych i rowerowych.

O wszystkich obiektach turystycznych można dowiedzieć się na stronach internetowych nadleśnictw, w zakładce: Turystyka>Miejsca i obiekty> na portalu Czaswlas wybierając tam nazwę konkretnego nadleśnictwa. Zachęcamy do szukania i odwiedzania nowych leśnych obiektów turystycznych, co przyczyni się do zmniejszenia ruchu turystycznego w najbardziej popularnych i znanych miejscach, a jednocześnie do poznawczego spotkania z lasem.

Zwracamy jednak uwagę, z racji ciągle panującej pandemii, na zachowanie bezpieczeństwa w czasie korzystania z leśnego wypoczynku. W trosce o siebie i innych stosujemy się do zasad bezpiecznego korzystania z lasu zawartego w publikowanych na naszych stronach 14 punktach.

**Tekst: Edward Marszałek
rzecznik prasowy RDLP w Krośnie**

Zdjęcia: Nadl. Kołaczyce

Pszczelarz o zimie myśli już w lipcu

W lipcu młodym adeptom pszczelarstwa pragnę zwrócić uwagę, że od 15 następuje czas od którego rodzina pszczeła wychowuje pokolenie pszczoł zimowych. Złota zasada pszczelarska mówi, że pszczoły przygotowujemy do zimy tak, jakby przyszła zima miała być zimą stulecia. W pierwszej dekadzie monitorujemy porażenie pszczoł przez dręcza pszczelego (varroa destructor). Jeżeli porażenie jest średnie lub duże, interweniuje tak, aby jeżeli to możliwe pokolenie tych pszczoł było wolne od tego pasożyta. Matka pszczeła w tym czasie nie może mieć ani dnia przerwy w czerwieniu. Mając na uwadze, że z chwilą braku pożytku matka ogranicza czerwienie, karmimy pobudzająco rodzinę niewielkimi dawkami. W naszym terenie oczekujemy na spadz. Dlatego małe dawki to 250 ml codziennie albo 500 ml co dwa dni, ale nie więcej. 1 litr na 4 dni to nie to samo bo pszczoły odłożą taką ilość w plastrach i dojdzie do sfalszowania tak cennego miodu. Spadz jest pożytkiem kapryśnym. W zeszłym roku wielu pszczelarzy miało obfity późny pożytek spadziowy co bardzo niekorzystnie odbiło się na pszczołach. Niektórzy pszczelarze już końcem sierpnia karmią pszczoły dużymi dawkami, by rodzina jak najszybciej załaziła gniazdo. Wtedy nawet gdy pojawi się pożytek spa-

dziowy to pszczoły nie korzystają z niego. Nie mają gdzie go składać i instynkt gromadzenia pokarmu na zimę jest zaspokojony. Oczywiście jest to zmarnowanie tak cennego miodu, ale są pszczelarze co wolą mieć pszczoły niż miód. I chcę tu powiedzieć czytelnikom, że jest ich dość spora ilość. Zawodowcy korzystający ze spadzi dobrze wiedzą, że ten pożytek bardzo źle wpływa na kondycję rodziny i dlatego już w maju zrobili odkłady co najmniej w ilości rodzin produkcyjnych przeznaczonych na pozyskanie „ciemnego złota” Podkarpacia. Początkiem lipca musimy pamiętać o matkach zapasowych na czas jesieni. Strata matki może się każdemu przydarzyć. Matka zapasowa może być przetrzymywana póki co w słabszym odkładzie, który zostanie wykorzystany do zasilenia słabszych rodzin w pasiece późną jesienią. W dalszym ciągu zwracamy uwagę na wygląd czerwii. Teraz bardziej uważnie, bo lipiec to ten miesiąc w którym „lubi” pojawić się zgnilec amerykański. Lekarz weterynarii jeszcze na początku tego miesiąca może pozwolić przesiedlić rodzinę, ale już końcem lipca mija się to z celem.

W tym miesiącu przesiedlamy rodziny, aby w „czystych” ulach rodzina poszła do zimowli. Dokonujemy napraw by na jesieni nie trzeba było wykonywać operacji

z ulem, które niosą ryzyko straty matki. Początkiem lipca jeszcze są trutnie w ulu i zwracamy uwagę na wygląd ich skrzydełek. Zdeformowane skrzydła to dla nas znak, że rodzina jest zbyt silnie porażona dręczeniem, a na dodatek jest w niej obecny wirus zdeformowanych skrzydełek, który oprócz deformacji skrzydeł skraca życie pszczołom. Taka rodzina na jesieni po skończonym karmieniu może nam się wypszelić. Praca w lipcu przynosi rezultaty na wiosnę. Na koniec przypominam, że zaczął się okres szczególnej uwagi i troski przed rabunkami pszczoł przez pszczoły.

Ciemne pszczoły wcale nie muszą świadczyć o rabunku pszczoł leśnych tylko najprawdopodobniej mamy w rodzinie jeden z paralizmów pszczoł. Wtedy zwiększamy rodzinę i intensywnie karmimy letnim syropem. Jeżeli objawy nie ustępują, a rodzina słabnie pod żadnym pozorem nie łączymy jej z innymi rodzinami tylko likwidujemy i zastępujemy odkładem, który utworzyliśmy w maju lub czerwcu.

Witold Puz
Koło Pszczelarzy w Dukli
WZP w Rzeszowie

Dobrostan zwierzyny

Pojęcie dobrostanu zwierząt wywodzi się z krajów anglosaskich i pojawiło się w drugiej połowie XX wieku. Najczęściej definiowane jest jako stan kompletnego psychicznego i fizycznego zdrowia zwierzęcia i możliwość radzenia sobie przez nie z presją środowiska. Niektórzy badacze zajmujący się tą problematyką rozszerzają definicję o stan emocjonalny zwierząt, prowadzący do wypełniania gatunkowych i osobniczych norm zachowania w określonych sytuacjach.

W stosunku do zwierząt gospodarskich specjaliści opracowali kodeks zawierający pięć wolności. I tak zaleca on, aby zwierzęta były: wolne od głodu, pragnienia i niedożywienia przez zapewnienie dostępu do świeżej wody i pokarmu, który utrzyma zwierzęta w zdrowiu i sile; wolne od urazów psychicznych i bólu przez zapewnienie schronienia i miejsca odpoczynku; wolne od bólu, ran i chorób dzięki zapobieganiu, szybkiej diagnozie i leczeniu; wolne od wyrażania naturalnego zachowania przez zapewnienie odpowiedniej przestrzeni, warunków i towarzystwa innych zwierząt tego samego gatunku; wolne od strachu i stresu przez zapewnienie opieki i traktowanie, które nie powoduje psychicznego cierpienia zwierząt.

W odniesieniu do zwierząt dziko żyjących pojęcie dobrostanu przybiera

odmienny charakter, a to choćby z tego powodu, że stanowią one integralną część środowiska przyrodniczego i podlegają jego nieustannym wpływom. To właśnie rozmaite bodźce środowiskowe w głównej mierze decydują o kondycji fizycznej i psychicznej poszczególnych osobników lub całych populacji. Pogłębiające się zmiany środowiska przyrodniczego, wywołane głównie działalnością człowieka, mogą oddziaływać z różną intensywnością na zwierzęta i ich zachowania, a tym samym wpływać na stan zdrowotny i kondycję osobniczą.

W jakim stopniu gospodarka łowiecka oddziałuje na dobrostan zwierząt dzikich? Wszelkie zabiegi hodowlane podejmowane przez myśliwych w łowiskach ukierunkowane są na poprawę warunków bytowania zwierzyny, tak aby zapewnić optymalne możliwości przebiegu poszczególnych procesów populacyjnych. Do jednych z zagadnień ekologii należy zasada mówiąca o tym, że zarówno zbyt wysokie, jak i zbyt niskie poziomy zagęszczenia poszczególnych populacji działają na nie w sposób ograniczający. Zatem, w ujęciu ekologicznym, odstrzał zwierząt prowadzący do regulacji zagęszczenia wpływa pozytywnie na przebieg procesów populacyjnych. W przypadkach zachwiania wskaźników zagęszczenia w każdej populacji wystąpi

zakłócenie równowagi. Prowadzi to np. do konfliktów wewnątrzgatunkowych, co z reguły w sposób bezpośredni odbija się na kondycji osobniczej, a nawet może prowadzić do śmierci zwierząt. Wszystkie tego rodzaju sytuacje określane są jako czynniki stresogenne i wywierają negatywny wpływ na funkcjonowanie populacji.

Dobrostan zwierząt łownych wymaga, aby poziom eksploatacji łowieckiej populacji ustalać na podstawie zasad zrównoważonego rozwoju. Znaczenie ma tu oszacowanie liczebności populacji, jej rocznego przyrostu oraz prognozowanych ubytków naturalnych i tych spowodowanych przez człowieka. Możemy wtedy określić optymalną wielkość rocznego odstrzału, a tym samym regulować lokalne zagęszczenie populacji. W sytuacjach spadku zagęszczenia odstrzał nie jest realizowany, a podejmuje się zabiegi z zakresu ochrony czynnej danego gatunku, gdzie priorytetowo traktowane są wsiedlenia zwierząt.

Wszystko to służy zapewnieniu poszczególnym populacjom optymalnych warunków, z uwzględnieniem kwestii środowiskowych i wpływu działalności człowieka. Odstrzał zwierząt jest również wykorzystywany jako narzędzie przy zwalczaniu chorób (np. ASF), co odgrywa istotną rolę i dla środowiska, i dla gospodarki. Stanowi to kompromis między dobrostanem zwierząt a aspektem ekonomicznym.

Opracował na podstawie artykułu z „Łowca Polskiego”
Bartosz Szczepanik

Udostępnianie akt w postępowaniu administracyjnym

Zgodnie z art. 73§1 Kodeksu postępowania administracyjnego, strona ma prawo wglądu w akta sprawy, sporządzania z nich notatek, kopii lub odpisów. Prawo to przysługuje również po zakończeniu postępowania. Czynności te dokonywane są w lokalu organu administracji publicznej w obecności pracownika tego organu. Strona ma prawo do wglądu (udostępnienia jej) w akta sprawy, a zatem nie jakiegokolwiek akta będące w posiadaniu organu administracji publicznej, lecz wyłącznie akta zgromadzone w postępowaniu w danej sprawie administracyjnej. Strona

może korzystać z przewidzianych uprawnień **osobiście**, albo **przez pełnomocnika**.

Zgodnie z wyrokiem Sądu Administracyjnego w Rzeszowie, sygn. akt II SA/ Rz 342/19 z dnia 25 lipca 2019 r. szerokie rozumienie art. 73 § 1 k.p.a. nie oznacza bezwzględnego związania organu żądaniem strony o wydanie kserokopii dokumentów z akt sprawy. Odmowa taka może być bowiem usprawiedliwiona w sytuacji, **gdy strona w sposób oczywisty, świadomy nadużywa prawa, czy też gdy naraziłoby stronę na dodatkowe, niepotrzebne koszty**.

Przepis art. 73 § 2 zobowiązuje organ administracji publicznej do uwierzytelnienia na żądanie strony sporządzonych przez stronę odpisów lub kopii z akt sprawy lub wydania jej z akt sprawy uwierzytelnionych odpisów, **jeżeli organ ten uzna, iż jest to uzasadnione ważnym interesem strony**. W razie gdy strona sporządziła odpisy lub kopie z akt sprawy i żąda ich uwierzytelnienia, organ administracji publicznej nie może odmówić uwierzytelnienia tych odpisów lub kopii z powołaniem się na art. 74 § 1. Jeżeli natomiast strona żąda wydania jej uwierzytelnionych odpi-

► sów z akt sprawy, organ może odmówić wydania jej takich odpisów ze względu na **brak ważnego interesu strony**, jak i z uwagi na treść przepisu art. 74 § 1.

Zgodnie z wyrokiem Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gdańsku z 14 stycznia 2009 r., sygn. akt II SA/Gd 686/08, ważnym interesem strony, o którym mowa, może być posiadanie uwierzytelnionych odpisów poszczególnych dokumentów tak dla potrzeb prowadzonego postępowania, jak i w celu wykorzystania ich w innych postępowaniach. [...] **Nie stanowi ważnego interesu strony zamiar lub wystąpienie już ze skargą do sądu administracyjnego**. Z kolei w wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z 25 lipca 2007 r., sygn. akt I OSK 1319/06, przyjęto surowsze wymaganie, uznając, że uzasadnienie istnienia ważnego interesu strony tylko z koniecznością posiadania uwierzytelnionych odpisów poszczególnych dokumentów z akt administracyjnych, czy to dla potrzeb prowadzonego postępowania

w sprawie, czy to w celu wykorzystania ich w innych postępowaniach prawnych, jest niewystarczające. Żądając wydania z akt sprawy uwierzytelnionych odpisów należy jeszcze wykazać, że nie ma się samemu możliwości sporządzenia pożądaných odpisów z akt sprawy. W wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego w Szczecinie z 17 lipca 1996 r., SA/Sz 2308/95, trafnie stwierdzono, że artykuł 73 § 1 k.p.a. nie przewiduje możliwości wydania dokumentów z akt sprawy, lecz umożliwia stronie sporządzenie notatek i odpisów”.

W myśl wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Rzeszowie, sygn. akt I SA/Rz 646/19 z dnia 19 listopada 2019 r. świadkowie przez sam fakt wystąpienia w określonej sprawie w takim charakterze **nie nabywają legitymacji uprawniające do wglądu w akta sprawy**. Mają prawo zapoznać się tylko z protokołem, który jest im odczytywany i który podpisują po dokonaniu przesłuchania i tylko na takim etapie postępowania.

Przepisu art. 73 nie stosuje się do akt sprawy zawierających informacje niejawne o klauzuli tajności „tajne” lub „ściśle tajne”, a także do innych akt, które organ administracji publicznej wyłączy ze względu na ważny interes państwowy. Odmowa umożliwienia stronie przeglądania akt sprawy, sporządzania z nich notatek, kopii i odpisów, uwierzytelnienia takich kopii i odpisów lub wydania uwierzytelnionych odpisów następuje w drodze postanowienia, na które służy zażalenie.

Prawo wglądu w akta sprawy stanowi istotny przejaw zasady jawności postępowania, zapewnia stronom czynny udział w postępowaniu administracyjnym, a przez to prawo do obrony. Znajomość akt zapewnia realną możliwość składania wniosków dowodowych, co w konsekwencji pozwala wyjaśnić stan faktyczny spraw zgodnie z zasadą prawdy obiektywnej.

Natalia Belcik
Radca prawny

Green Velo - Podkarpacie

► dokończenie ze str. 18

wań i wielowiekowego współistnienia różnych grup etnicznych zrodziły się nieporównywalne z innymi regionami Polski walory kulturowe.

Atrakcje na szlaku:
Bolestraszyce – arboretum i forty twierdzy Przemyśl | Leżajsk | Cerkiew Narodzenia Przenajświętszej Bogurodzicy w Chotyńcu | Cerkiew grekokatolicka św. Dymitra w Piątkowej | Cerkiew św. Paraskewy w Nowym Bruśnie | Zespół cerkiewno-obronny w Radrużu | Zespół cerkiewny w Młynach | Cerkiew w Łowczy | Cerkiew pw. Wniebowstąpienia Pańskiego w Uluczu | Fort Werner w Żurawicy | kamieniarstwo bruśnieńskie | Puszcza Sandomierska | Skansen w Markowej | Stalowa Wola | Zamek w Łańcucie | Pałac Łosiów w Narolu | Park Krajobrazowy Pogórza Przemyskiego | Pałac w Tyczynie | Rzeszów | Południoworoztoczański Park Krajobrazowy | Rudnik nad Sanem – Polska Stolica Wikliny | Rzeką San | Ulanów | Uzdrowisko Horyniec Zdrój | Zamek w Krasieczynie | Zamek w Dubiecku | Pałac Lubomirskich w Boguchwale

- Dystans: 434 km
- Nawierzchnia: mieszana (asfalt, piasek, ścieżki leśne, ścieżki polne)
- Suma podjazdów: 5 060 m
- Jaki rower: mtb oraz trekking
- Suma zjazdów: 5 200 m
- Trudność: szlak dla osób początkujących i średnio zaawansowanych
- Początek szlaku: Podlesina
- Koniec szlaku: Sandomierz
- Strona szlaku: greenvelo.pl

Szkoda, że szlak nie przebiega przez tereny naszej gminy. Może warto poczynić starania w tym kierunku.

Przygotował: WS

Złota myśl ☺

W krainie rondla i patelni

Buraki - choć często niedoceniane - powoli wracają do łask i częściej trafiają na nasze stoły. Niepozorne warzywo jest nie tylko smaczne, ale również bardzo zdrowe. Buraki obniżają ciśnienie i wzmacniają odporność, a ponadto buraki możemy przyrządzić na wiele sposobów. Dzisiaj podaję przepis na:

Botwinę

Składniki:

- duży pęczek botwinki,
- 2 ziemniaki,
- 1 marchewka,
- mała pietruszka,
- kawałek selera,
- posiekany koperek – 2 łyżki,
- posiekany szczypiorek – 2 łyżki,
- śmietana 12% - 100 ml – około pół szklanki
- sok z cytryny,
- sól, pieprz do smaku.

Wykonanie:

- Jarzyny obrać wrzucić na 1 l gotującej wody, gotować po 10 min.
- Do wywaru dodać oczyszczoną i pokrojoną botwinę, gotować 10 min i dodać pokrojone ziemniaki.
- Dodać śmietanę, zagotować z nią wywar i dodać zieleninę.
- Przyprawić sokiem z cytryny, pieprzem i solą.
- Podawać z ugotowanymi na twardo jajkami lub ziemniakami oprószonymi koperkiem.

Smacznego!

Brodziec piskliwy

Moją uwagę przyciągnął piskliwy dźwięk „hididi” nad Jasiołką. Okazało się że jest to ptak o dość długim dziobie, z białym brzuszkiem z wierzchu brązowym, wielkości szpaka o krótkich nogach. Nasza rzeka nie jest regulowana, występują łachy i wyspy w nurcie, dlatego możemy tu spotykać różnorodne gatunki ptaków.

Brodziec piskliwy/Actitis hypoleucos/ zakłada gniazda w ziemi pod osłoną traw lub pod krzakami, blisko wody. Udało mi się zrobić fotki jak siedział na dużym kamieniu.

Jest to gatunek chroniony, wymieniony w Dyrektywie ptasiej, zagrożony utratą siedlisk w wyniku regulacji koryt rzecznych i likwidacji wysp w nurcie rzek.

Jasiołka jest naturalną, pięknie meandrującą rzeką, zaskakującą bogactwem bioróżnorodności, trzeba tylko się porozglądać i docenić naszą podkarpacką przyrodę.

Majowe grzybobranie

Jadąc piękną aleją akacjową do Dukli w oczy rzucają się żółciutkie grzyby rosnące na pniach grochodrzewu. Są to Żółciaki siarkowe /Laetiporus sulfureus/ jedno z niewielu jadalnych grzybów nadrzewnych, które powinniśmy zbierać jako owocniki młode przypominające miękki ser gouda. Tworzą konsolowate wachlarze występujące jedno nad drugimi o miąższu grubym soczystym, miękkim, koloru żółtego.

Na brzegach Jasiołki grzyb ten często atakuje stare wierzy, a widać go z daleka. Maj rozpoczyna grzybobranie smardzem i żółciakiem.

Maria Walczak

„Mam nadzwyczaj prosty smak: zawsze zadowala mnie to, co najlepsze.”

POWSZECHNY SPIS ROLNY 1.09.-30.11.2020

Tacy ludzie jak Ty zdarzają się raz na dziesięć lat!

Od 15 czerwca do 8 lipca 2020 trwa nabór na rachmistrza spisowego, jesteś zainteresowany? Zgłoś się do swojego urzędu gminy.

Szczegółowe wymagania znajdziesz na stronie spisrolny.gov.pl

GUS Pow szechny Spis Rolny 2020

Festiwal Biegowy MOSiR Dukla

II Bieg Rysia 18.07.2020 start godz. 14:00 dystans 15 km

IV Bieg Św.Jana z Dukli 4.07.2020 start godz. 16:00 dystans 5 km, 15 km

XXI Bieg na Górę Cergową 27.09.2020 start godz. 14:00 dystans 5,5 km

Obowiązuje limit 150 biegaczy na dystans

BUDŻET OBYWATELSKI DUKLI 2021

IV EDYCJA

Terminarz:

od 15 czerwca do 6 lipca Przyjmowanie wniosków

od 24 lipca do 17 sierpnia Głosowanie

MIESZKAŃCU! Zgłoś projekt, zgłoś, zmień swoje otoczenie, miej wpływ na inwestycje 70 000,00 zł na realizację pomysłów

Dokumenty do pobrania www.dukla.pl w zakładce budżet obywatelski lub w Urzędzie Miejskim w Dukli

Po prostu z natury

Majowe grzybobranie

Żółciak siarkowy na robini akacjowej

Brodziec piskliwy

Fot. Maria Walczak

PATRONAT:

PARTNERZY:

ZARCIOWOZY

ZŁOT FOODTRUCKÓW

DUKLA

RYNEK

10.07-12.07

PIĄTEK | SOBOTA | NIEDZIELA

NIEDZIELA (12.07.2020)

**16:00 - GALOWY KONCERT LAUREATÓW KONKURSU
PIOSENKI ANNY JANTAR**

**OK. 17:30 - MINIRECITAL ZAPROSZONYCH SOLISTÓW
- WRĘCZENIE NAGRÓD W KONKURSACH:**

- GMINNYM DYKTANDZIE "ZŁOTOSŁÓW"
- PLASTYCZNYM - Z OKAZJI 100-LECIA URODZIN ŚW. JANA PAWŁA II
- INTERPRETACJI DZIEŁ SZTUKI "A JA TAK TO WIDZĘ"
- PIOSENKI RELIGIJNEJ ON LINE
- PIOSENKI ZNANEJ I LUBIANEJ

  #ZARCIOWOZY